

ПРОБЛЕМА ІНСТИТУТУ СІМ'Ї ТА ШЛЮБУ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми. Суспільні процеси сьогодення стрімко та регулярно змінюються та набувають нових рис. Рівень культурної та моральної свідомості людей щоразу зростає. Це ж саме стосується тенденцій інституту сім'ї та шлюбу. Проблематика даної теми є і буде актуальною ще багато десятирок років, оскільки сімейна модель в Україні щоразу зазнає впливу від різних соціально-економічних, політичних, культурних, релігійних та гендерних змін.

Демократичні настрої суспільства зачепили й сферу сімейного благополуччя, що проявляється у бажанні не порушувати рівних прав усіх громадян. Мається на увазі зміна пріоритетів сучасної молоді на сторону кар'єрного росту, знецінення офіційного шлюбу, визнання одностатевих моделей сім'ї та невиконання елементарних природних функцій – народження нового покоління, проблеми з швидким розірванням шлюбів, безпліддям та поширенням гомосексуалізму є головними проявами економічних та соціальних негараздів в Україні.

У науковців постає нагальна проблема для дослідження даної питання та виявленні усіх можливих методів задля збереження культурності, релігійності та гуманності в українському суспільстві.

Дослідженнями теми інституту сім'ї займалися: Коренева А.М., Пономарьов А., Голод С., Аврамова О., Кириченко Т., Антоненко Т., Полонська І., Фромм Е., Марушкевич А., Кравченко Г., Данилова І., Юніна М. та інші.

Мета дослідження: проведення філософсько-правового дослідження проблемних питань інституту сім'ї в Україні, визначення впливу сімейного виховання в Україні на формування повноцінної особистості.

Завдання: проаналізувати вплив стрімкого впливу європейських тенденцій щодо підтримання нетрадиційних моделей сім'ї; визначити особливості впливу релігії на формування й функціонування традиційної моделі сім'ї в Україні; визначити ті традиції сімейного виховання, які оптимально відповідають завданню ефективного розвитку дітей в Україні; визначити роль та значення сім'ї на формування гуманності у суспільстві.

Об'єкт дослідження: традиційна модель української сім'ї.

Предмет дослідження: суспільні тенденції еволюції в інституті сім'ї, як вплив на звичаї української сім'ї та умови для її трансформації.

Для більшості людей, поняття сім'я означає сукупність її членів, які ведуть спільний побут. Проте мало хто задумується над тим, що сім'я це не лише ведення побуту й виховання дітей – це осередок первинної соціалізації нового покоління, це підґрунтя сталого суспільства та головне джерело культурності та традиційності [5, с. 51]. Що ж стало причиною знецінення інституту сім'ї в Україні?

XXI століття є новим етапом для розвитку й реалізації прав людини, що стосуються гуманного ставлення до вибору людини, її бажання боротися із приниженням через колір шкіри, стать чи національність. Та в ході реалізації цих поглядів можемо прослідкувати їх протилежну дію, а саме втручання в державний механізм, змінюючи правову норму аморальними поглядами [3, с. 869]. Варто розпочати із утворення сім'ї, а саме із узаконення шлюбних відносин. Стаття 21 Сімейного кодексу України дає загально прийняте в нашій державі визначення поняття шлюбу: «Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану» [9]. Проте бачимо, що багато молодих людей, живуть так званим громадянським шлюбом. Такі люди ведуть спільний побут, разом проживають, та напевне, відчують повної відповідальності за свої вчинки стримує їх від закріплення свого союзу на державному рівні. У таких відносинах зовсім не виникає непорозумінь у майнових питаннях, адже відповідно до ст. 74 Сімейного кодексу України майно, набуте особами під час спільного проживання вважається їхньою спільною власністю [9]. Тобто на законодавчому рівні усунуто перешкоди для існування фактичних шлюбних відносин [7, с. 126].

Також, відмова у реєстрації своїх відносин спричинена небажанням виходити із зони комфорту. Це стосується переходу індивідуума на інший сімейний статус та інший рівень відповідальності перед партнером та перед державою. Офіційна реєстрація відносин видається початком буденності, обмеженості та приреченості [4, с. 11].

Поряд із небажанням закріплювати шлюби на офіційному рівні, в Україні прослідковується тенденція зростання розлучень. Розлучення – це одне з найбільш несприятливих явищ у сімейно-шлюбних відносинах, це засвідчення складності формування та розвитку сімейних стосунків у суспільстві, їх нестабільність. Розпад шлюбу має негативні соціокультурні, біосоціальні, соціоекономічні та соціопсихологічні наслідки для кожної сім'ї, що впливає на можливість соціальної адаптації у дитини, яка виросла в неповній сім'ї. Це найбільш складні наслідки. Адже збільшення кількості дітей, які проживають у неповних сім'ях часто призводить до маргіналізації сім'ї [5, с. 52]. Такі діти не зможуть повноцінно досягти тих норм життєдіяльності, поведінки, дій, відношень, емоційних реакцій людини, які природно відповідають ставово-рольовій позиції, яку людина займає у родині [1, с. 14].

3 головних причин розлучуваності варто виділити низький економічний розвиток країни та побутові непорозуміння. Сучасна молодь стикається із проблемою взаємовіддачі любові, ресурсів та енергії. Її бажання отримувати значно перевищує бажання віддавати щось взаєм. А саме процес взаємобміну поглядами та потенціалами відіграє надважливу роль у побудові лаконічних відносин. Еріх Фромм у своїй книжці «Мистецтво любові» зауважує, що «...близькість починає втрачати свої дивовижні риси, аж доки суперечності, розчарування та відчуження нудьги не знищать усе, що лишилося від початкового захвату.» [8, с. 25]. Як щодо економічних ресурсів, то на сьогоднішній день не існує програм заохочення молодих спеціалістів, які в подальшому не можуть забезпечити достатній рівень життя для своєї сім'ї [6, с. 39]. Та з іншої сторони спостерігаємо надмірний потяг двох молодих людей до кращого матеріального життя, що в результаті спричиняє перевагу кар'єризму над досягненням гармонії у сім'ї. Сьогодні таким рушієм виступає жінка, яка борючись за економічну незалежність та самоутвердження у суспільстві забуває про опіку над сімейним вогнищем. Жінки вимагають рівності із чоловіками, та в результаті отримують однаковість й втрачають свою індивідуальність [8, с. 40].

В ході боротьби за рівні права між чоловіками та жінками, постала нова проблема, регулювання якої в Україні не набула ще такої актуальності. І це проблема одностатевих шлюбних відносин. На сьогоднішній день, українське законодавство не сприяє утворенню таких шлюбів, адже у ст. 21 Сімейного кодексу України вказано: «Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану» [9]. Шлюб чоловіка та жінки є унікальним біологічним зв'язком і є єдиним видом стосунків, який природним чином призводить до виникнення нового людського життя. Жодні новітні технології не спростують того факту, що для народження дитини потрібна жіноча та чоловіча статеві клітини [2, с. 93].

Як щодо виховання дітей, то науковці мають підстави вважати, що діти, виховані у традиційних сім'ях, є успішнішими та мають більший потенціал для самоутвердження себе в суспільстві. На це прямопропорційно впливають традиції виховання у сім'ях. Традиції сімейного виховання – це спосіб буття у родині, завдяки якому відтворюються елементи соціальної і культурної спадщини, забезпечується спадкоємність досвіду поколінь, часів і епох, відтворюються традиційні життєві змісли народу [1, с. 10]. Для дитини на два важливо мати приклад реалізації таких сімейних відносин, де мати – це домівка, затишок, спокій та джерело безумовної любові, а батько – це той, чий любов потрібно заслужити, той, хто навчає виживати у суспільстві та боротися з усіма труднощами. І за відсутності такої взаємодоповненості між батьком та матір'ю дитина має усі шанси аби набутти важку форму невроту особистості [8, с. 77].

Отже, спостерігаємо активну лібералізацію сімейних відносин на зразок європейських тенденцій. Та слід зауважити, що для українського суспільства ще кілька десятиліть не буде зрозуміле явище, коли жінка повністю забезпечує сім'ю, а укладання одностатевих шлюбів набуде значного поширення. Для нашого менталітету, перш за все, характерне дотримання релігійних норм, які передбачають модель сім'ї із чоловіка та дружини, де укладено офіційний та релігійний шлюб, де чоловік забезпечує сім'ю матеріально, а жінка добає про затишок сімейного вогнища й належне виховання молодого покоління. І лише у традиційній сім'ї, з високим моральним та культурним рівнем вдається створити якнайкращі умови для первинної соціалізації дітей та їх формування як автентичних особистостей.

Список використаних джерел

1. Алі ШкофаКасім. Традиції сімейного виховання в Україні: автореф. дис. ... канд. педаг. наук: 13.00.07. Київ. 2017. 22 с.
2. Гадайчук Зінаїда. Одностатеві шлюби: проблеми законодавчого регулювання. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ. 2013. С. 92-93.
3. Данилова І. О. Визнання одностатевих шлюбів в Україні: бути чи не бути? *Юридичні науки. Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 868-871.
4. Качур К. Трансформаційні процеси в сучасній сім'ї: філософсько-антропологічний аналіз: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.04. Київ. 2016. 20 с.
5. Кравченко Г. Роль сім'ї та шлюбу в сучасному суспільстві – соціально-філософський аспект. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. Одеса. 2019. Вип. 42. С. 51-58.

6. Сидоренко І., Сауріна О. Модифікація традиційних соціальних зв'язків у сім'ї та шлюбі. *Науковий вісник НУБіП України. Гуманітарні студії*. Київ, 2018. Вип. 280. С. 37-44.
7. Юніна М., Настич Т. Проблемні питання інституту шлюбу в сучасному сімейному праві України. *Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. Ужгород, 2018. №1. С. 126-129.
8. Фромм Е. Мистецтво любові. пер. з англ. В. Кучменко. 3-тє вид. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с. Сімейний Кодекс України № 2947-III. Дата оновлення 01.01.2021. С. 21